MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Joka kaupalla pitäisi olla jo oma hyötykäyttörinkinsä: Silloin vanhentuvat tuotteet menevät avustusjärjestöjen kautta tarvitsijoille. **ILKKA**

Kaivosteollisuutta tarvitaan Suomessa

Suomalaisen kaivosteollisuuden maine on viime vuosina kiteytynyt Sotkamon Talvivaarassa sijaitsevan nikkelikaivoksen ongelmiin. Ongelmia Talvivaarassa on toki riittänyt, mutta niiden uutisoinnissa tapahtui paljon myös ylilyöntejä.

Ympäristölle aiheutuvia ongelmia ei pidä vähätellä, mutta kaivosten ongelmia pitää käsitellä samalla tavalla kuin muutakin toimintaa.

Talvivaarassa pääsi luontoon nikkeliä kaksi tonnia. Harjavallassa sijaitsevasta Norilsk Nickelin tehtaasta pääsi Kokemäenjokeen heinäkuussa nikkeliä 66 tonnia. Harjavallan päästö sivuutettiin valtakunnallisissa uutisissa kuitenkin vähällä verrattuna Talvivaaraan.

Kaivostoiminnan heikkoa mainetta pyritään korjaamaan monella tavalla. Esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriö on luonut toimenpideohjelman, jolla Suomi pyrkii vastuullisen kaivostoiminnan ykkösmaaksi vuoteen 2030 mennessä.

Ohjelman mukaan kaivannaisteollisuuden tulee olla ympäristöllisesti, yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti kestävää. Jo kaivoshankkeen suunnitteluvaiheessa pitää selvittää hankkeen vaikutukset alueen matkailuun ja muihin elinkeinoihin.

Kaivoksilla on aina ympäristövaikutuksia, eikä ympäristönsuojelusta ole varaa tinkiä. Ongelmat ovat kuitenkin ratkaistavissa ja tulevaisuudessa kaivokset ovat entistä paremmin rakennettuja.

Suomi on nousemassa Euroopan toiseksi tärkeimmäksi kaivosmaaksi Ruotsin jälkeen. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etla on arvioinut, että kaivosteollisuudesta on tulossa Suomen pitkän aikavälin kasvuveturi.

Euroopan komissio listasi muutama vuosi sitten kriittiset mineraalit. Niillä tarkoitetaan luonnonvaroja, jotka ovat tärkeitä raaka-aineita, mutta joiden saatavuus on tavalla tai toisella uhattuna. Esimerkiksi Kiina rajoittaa kriittisten mineraalien vientiä maasta ja jalostaa niistä itse erilaisia komponentteja.

Komission 39 kriittisen mineraalin listalla on 29 sellaista metallia ja mineraalia, joita esiintyy Suomessa taloudellisesti kiinnostava määrä, tai joiden löytämiseksi on hyvät mahdollisuudet.

Kaivosteollisuuden tuotteita tarvitaan tulevaisuudessa entistä enemmän erityisesti huipputeknologiassa. Kriittisiä mineraaleja tarvitaan muun muassa energia- ja ympäristöteollisuudessa, polttokennojen valmistuksessa, nanoteknologiassa, hybridiautoissa ja tietoliikenteessä. Ympäristöystävällistä cleantechiä ei synny ilman mineraaleja.

Suomessa toimii tällä hetkellä noin 50 kaivosta.

Malmien etsimiseen tarvitaan lupa. Kaivosyhtiöiden mielestä luvan saaminen on Suomessa vaikeaa ja prosessi kestää vuosia. Ruotsissa luvan malminetsintään saa noin puolessa vuodessa ja lupien hinnat ovat merkittävästi halvemmat kuin Suomessa. Raskas lupabyrokratia on yksi syy siihen, että malmien etsintään Suomessa käytetyt rahat ovat vähentyneet reippaasti.

Valtaosa Suomessa toimivista kaivosyhtiöistä on ulkomaisia. Kansanedustaja Mauri Pekkarinen (kesk.) esitti muutama vuosi sitten kotimaisen valtio-omisteisen kaivosyhtiön perustamista. Pekkarinen perusteli esitystään sillä, että mineraaleissa on kysymys erittäin merkittävästä kansallisvarallisuudesta. Asia on edelleen ajankohtainen.

Vaikka kaivosteollisuudella on merkittävä kansantaloudellinen vaikutus, ovat vaikutukset aluetalouksiin vieläkin merkittävimmät. Kaivoksen vaikutukset tuntuvat sekä hyvässä että pahassa eniten kaivospaikkakunnalla. Tästä syystä paikallisten asukkaiden mielipiteitä pitää kuunnella ja eri elinkeinojen tarpeet on huomioitava päätöksiä tehtäessä.

> **Ympäristöystävällistä cleantechiä ei synny ilman mineraaleja.**

Pakkauksella on väliä

Lähes kaikki kaupasta ostettavat elintarvikkeet on nykyisin pakattu tiiviisiin pakkauksiin, jotka useimmiten ovat muovia.

Pakkaukset ovat tärkeä asia. Jo pakkauksen ulkonäkö vaikuttaa paljon ostopäätökseen. Käyttäjäkokemukseen vaikuttaa paljon se, miten helposti pakkauksen saa auki.

Hyvä pakkaus on sellainen, jonka voi avata ilman talttaa ja hohtimia ja jonka voi vielä sulkea. Hyvä pakkaus on myös ekologinen ja helppo hävittää.

Pakkausten on oltava tiiviitä, jotta tuote säilyisi. Tämä on merkinnyt sitä, että jotkut pakkaukset ovat vaikeita avata. Erityisen vaikeita ne ovat henkilöille, joilla on syystä tai toisesta heikot lihasvoimat.

Lihastautiliitto on myöntänyt kunniamaininnan Atrian uudelle leikkelepakkaukselle. Pakkaus on suunniteltu siten, että sen saa auki heikommillakin voimilla ja ilman työkaluja. Kansi myös sulkeutuu tiiviisti, mikä on tärkeä säilyvyyden kannalta.

Asiakastyytyväisyys on monesti kiinni pienistä asioista, ja juuri pakkaus voi olla sellainen. Pieni asia voi olla kuluttajalle iso.

Pakkausteollisuus itsessään ei ole mikään pieni asia vaan miljardien bisnes. Suomalaisten kannattaa tähyilläkin tarkoin pakkausteollisuuden tulevaisuuden visioita.

Pakkausten tärkein materiaali on tänä päivänä fossiilisista uudistumattomista raaka-aineista tehty muovi. Suurin osa muovituotteista on hajoamattomia, ja ne kestävät luonnossa vuosikymmeniä tai -satoja. Muovista on tullut yksi maapallon suurista ympäristöongelmista.

Muovista on päästävä eroon. Ratkaisu on siirtyminen puusta tehtyihin biohajoaviin pakkausmateriaaleihin.

Tässä on suomalaiselle teollisuudelle valtava mahdollisuus.

VIERASYLIÖ

Huoltovarmuudesta pitää huolehtia

Sukupolveni kansakoulusivistykseen kuului kertomus Joosefista, jonka viisaat neuvot faraolle pelastivat Egyptin talouden katovuosien kurimukselta lähes 4 000 vuotta sitten.

Suomessa Valtion viljakonttori ja myöhemmin viljavarasto alkoivat järjestelmällisesti huolehtia viljan omavaraisuudesta ensimmäisen maailmansodan jälkeen.

Vuonna 1993 perustettu Huoltovarmuuskeskus (HVK) on pitänyt laajalla rintamalla yllä kansakunnan aineellista selviytymisvalmiutta mahdollisten kriisiaikojen varalta.

Huono ajankohta pienentää varastoja

Valtioneuvoston päätöksen (5.12.2013) mukaisesti HVK on nyt pudottamassa ruokaviljan varmuusvarastointia vuodesta puoleen vuoteen ja varastossa olevan öljyn määrää nykyisestä kolmella kuukaudella. Varastoja myymällä valtio pyrkii saamaan 300–350 miljoonan tulot vuoden 2016 loppuun mennessä. (HS 2.7.2014)

Ukrainan kriisin aiheuttamaa yleistä epävarmuutta vasten valtioneuvoston päätöksen toimeenpano herättää kysymyksiä. Eikö pikemminkin tulisi antaa uusi päätös, jossa otetaan huomioon muuttunut tilanne? Samalla tulisi tarkastella koko huoltovarmuusajattelun perusteita ja arvoja uudelleen.

Keskeisiä periaatteita tällä hetkellä ovat EU:n sisä- ja energiamarkkinoiden toimivuus ja eri toimijoiden välinen riippuvuus ja verkottuminen. Näitä luonnollisesti tarvitaan, mutta perinteisen sodan näkökulmasta tärkeämpiä ovat omavaraisuus ja varastointi.

HVK:n strategiassa sodan mahdollisuus on muihin uhkiin nähden jätetty taka-alalle. Varmuusvarastoja myymällä valtio toimii lyhytnäköisen taloudellisen hyödyn lähtökohdista.

Varmuutta tarvitaan myös päätöksenteossa

Henkisellä huoltovarmuudella tarkoitetaan väestön kriisikestävyyttä. Millainen sitten on poliittisten päättäjien kriisivalmius ja henkisten resurssien tila?

Vuoden 2011 vaalien jälkeen syntynyt Jyrki Kataisen kuuden puolueen hallitus ei kyennyt löytämään lääkkeitä kurjistuvaan taloustilanteeseen.

Hallituksen pyrkimys kuntien pakkoliitoksiin saattoi koko kuntakentän hämmennyksen tilaan. Isossa kansallista yhtenäisyyttä vaativassa hankkeessa oppositio pidettiin pitkään paitsiossa. Oikeuskansleri joutui puuttumaan kunta- ja sote-uudistusten huonoon valmisteluun.

> **Varmuusvarastoja myymällä valtio toimii lyhytnäköisesti.**

Pelisäännöt puolueiden välillä ja joidenkin puolueiden sisällä olivat kadoksissa ja keskinäinen luottamustaso heikko. Vastuullista politiikantekoa usein puheissaan korostanut pääministeri sanoutui itse irti hallituksensa työskentelystä, jonka seurauksena hallitus hajosi kesken vaalikauden 24.6.2014.

Uusi sukupolvi valtasi hallituksen

Samana päivänä uudelle Alexander Stubbin hallitukselle puhuessaan tasavallan presidentti Sauli Niinistö muistutti edellisen hallituksen monista kesken jääneistä tehtävistä ja varoitti hallitusta kvartaalipolitiikasta, jossa ”välitön hyvä ohittaa tulevaisuuden vaikeuksien voittamisen”.

Vedoten hankaliin aikoihin presidentti muistutti siitä, että nyt pitäisi keskittyä siihen, mihin toiminta johtaa sen sijaan että huolehtisimme siitä, miltä toiminta näyttää.

Hallituksen vaikeudet eivät olleet seurausta vain ideologisesti ongelmallisesta koalitiosta ja opportunistisesta politiikasta. Sukupolvenvaihdoksen seurauksena johtavien poliitikkojen arvopohja on ratkaisevalla tavalla muuttunut. Perustellusti voidaan sanoa, että ”kaikki mulle heti nyt” -sukupolvi valtasi keskeiset hallituspaikat.

Kirkko on vuosisatojen ajan toiminut yhteiskuntamme moraalisena selkärankana. Kodin, uskonnon, isänmaan ja työn/ahkeruuden arvoista on ollut laaja yhteisymmärrys. Sotien aikana kirkolla oli paikka kansakunnan keskiössä, ja se auttoi kansakuntaa kestämään moraalisesti ja henkisesti. Mikä on kirkon kansallinen ”huoltovarmuus” tällä hetkellä?

Joosefin neuvot tarpeen edelleen

Kirkon muuttunutta asemaa yhteiskunnassa kuvastaa Kansan arvot -tutkimus (TAT/T-media 2013), jonka mukaan kirkkoon luottaa enää 43 prosenttia kansalaisista. 16 tahoon kohdistuneessa vertailussa kirkko sijoittui häntäpäähän edellään muun muassa poliisi (92 %), koulutusjärjestelmä (89 %) ja suomalaiset yritykset (67 %).

Kirkon arvojohtaja-aseman menetyksen taustalla on yleinen maallistumiskehitys, joka on osittain seurausta kirkon omasta toiminnasta ja valinnoista.

Kirkon sisäinen näivettyminen on suoraan verrannollinen klassisen kristinuskon taantumisen kanssa. Perinteinen kristinusko on menettänyt länsimaissa otettaan varsinkin protestanttisissa kirkoissa 1800-luvulla nousseen saksalaisen liberaaliteologian vaikutuksesta.

Kirkon työntekijöiden suhdetta uskontunnustukseen käsitelleestä kyselystä (KTK/Radio Dei, 2013) käy ilmi, että kirkon kaikista työntekijöistä puolet pitää uskontunnustusta konkreettisesti totena. Kirkon opetusvirkaa hoitavista, liberaaliteologisen koulutuksen saaneista, miespapeista uskontunnustuksen allekirjoittaa enää 46 prosenttia ja naispapeista vain 23 prosenttia.

Kristinusko on taantumassa länsimaissa kaikilla mittareilla. Sen sijaan Afrikassa, Aasiassa ja Etelä-Amerikassa kristinusko leviää voimakkaasti. Kristinuskon menestys korreloi klassisen teologian opetuksen kanssa.

Liberaaliteologian ja klassisen teologian dilemma kärjistyy kysymyksessä: oliko Joosefin viisaus lähtöisin hänestä itsestään vai Jumalasta? Vastaus tähän kysymykseen ratkaisee kansakunnan tulevaisuuden.

JUHANI RÄSÄNEN
Kirjoittaja on tamperelainen kappalainen ja teologian maisteri.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

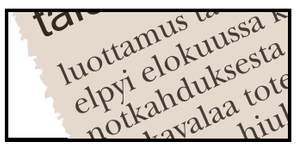

Vaikea sota

Yhdysvallat julisti sodan ääri-islamilaisen, raakoja keinoja käyttävän Isisin tuhoamiseksi.

Obaman sota on vaikea voitettavaksi, mutta sillä ei ole vaihtoehtoja, kirjoittaa **Hämeen Sanomat**.

”Terrorismi on näkymätön vihollinen, jota vahvakaan sotilasmahti ei pysty nujertamaan välttämättä edes massiivisella voimankäytöllä. Yhdysvallat luottaa täsmäiskuihin, joiden kohteet ovat tällä kertaa kuitenkin erittäin laajalla alueella.”

”Isis ei ole osoittanut viitettäkään siitä, että se voisi rajoittaa toimintaansa hyväksyttävämpään suuntaan. Järjestön johto pysyttelee tuntemattomana, eivätkä minkäänlaiset neuvotteluyrityksetkään voi tulla kysymykseen.”

Venäjä pelottaa

Suomalaisten huoli Venäjän aiheuttamasta turvallisuus-uhasta on kasvanut dramaattisesti lyhyessä ajassa, kertoo sanomalehti **Kaleva**.

”Kalevan Taloustutkimuksella teettämästä mielipidemittauksesta käy ilmi, että peräti 43 prosenttia kansalaisista pitää todennäköisenä, että Venäjä voi uhata Suomen turvallisuutta joskus tulevaisuudessa.”

”Vielä puoli vuotta sitten tehdyssä mittauksessa kansalaisten Venäjää kohtaan tuntema turvallisuushuoli oli siedettävä. Tuolloin vain neljännes piti Venäjän turvallisuusuhkaa todennäköisenä.”

Jäämereltä apua

Lapin Kansa kirittää Suomea vähentämään energiariippuvuuttaan Venäjästä.

”Euroopan unionista raportoivan EUobserver-uutispalvelun siteeraaman tutkimuksen mukaan Suomeen iskisi kaasukriisi, jos Venäjä sulkisi kaasuhanat vaikkapa vain kuukaudeksi. Tilanteen tekee pahaksi se, ettei Suomessa ole kaasua juuri varastoitu pahan päivän varalle.”

”Ainoa taho, joka näyttää olevan asiasta huolissaan, on Huoltovarmuuskeskus. Sen mukaan Suomen riippuvuus vähenisi oleellisesti, jos se hyödyntäisi Pohjois-Norjan öljy- ja kaasuesiintymiä.”

KOLUMNI: KAIJALEENA RUNSTEN

Maaseudun tulevaisuus on biotaloudessa?

Biotalous on samaa sarjaa kuin innovaatiotalous ja uusi sote-malli. Kuhinaa, ”hype-höpöä”, suuria lupauksia ja kaikkea näiden väleiltä riittää.

Otsikon sinänsä kannatettavan tavoitteen lausui keskustan puheenjohtaja Juha Sipilä viime tiistaina pidetyssä biotalousseminaarissa, jonka järjesti harvaan asutun maaseudun teemaryhmä.

Sipilä sanoi sen aidosti, ilman sarvia ja hampaita eli vailla kysymysmerkkiä. Hänellä oli hyviä esimerkkejä paikallisesta, kestävästä energiataloudesta Kempeleestä (energiaomavarainen pientaloalue) ja Sievistä (biokaasuttamo).

Maakunnissa on syttynyt uskoa siihen, että pinta-alaltaan suuri osa maastamme voisi pyöriä kotimaisen uusiutuvan energian voimalla.

Konstit on olemassa käyttää jätteet ja biomassat hyväksi myös tiheään asutuilla seuduilla, jos vain rohkeasti uskalletaan siirtyä oikeasti kestäviin ratkaisuihin. Sveitsin Zürichiin valmistuu vedenpuhdistamon kylkeen polttolaitos. Siellä voidaan muun hyvän lisäksi ottaa jätelietteiden poltossa talteen kasvulle välttämätön fosfori (MT 18.8.).

> **On niin kivaa jatkaa ulkomaisen energian tupruttamista ja urputtaa, kuinka se kallistuu.**

kaijaleena.runsten@maaseuduntulevaisuus.fi

Jos ravinteiden ja energian omavaraisuutta kohennettaisiin, jäisi paljon euroja aluetalouteen. Samalla ympäristö ja ilmasto rasittuisivat vähemmän.

Lukija saa itse valita, kumpaa pitää yhtälössä ensisijaisena tavoitteena ja kumpi on ”oheistuote”. Joka tapauksessa kaikki voittaisivat.

Mikä parasta, homma toimisi vähemmin pakottein, kun porkkana tulee jokaiselle yritykselle ja kodille halvemman energian muodossa.

Haastattelin huhtikuun Kantriin kolmea nuorta viljelijää. He kertoivat, että omavaraisempi ja kustannuksiltaan järkevämpi maa- ja metsätalous on realismia, tätä päivää.

Olin hölmistynyt, kun ainoa palaute oli pari ääntä kuukauden juttu -kilpailussa. Olisi edes joku moittinut haihattelijaksi!

Onhan niin kivaa jatkaa ulkomaisen energian tupruttamista ja urputtaa, kuinka se kallistuu ja kallistuu. Suurteollisuus johtaa rintamaa, ja samaa viestiä toistavat useat etujärjestötkin.

Ei ihme, ettei energia- ja elinkeinopolitiikassa ole nähty todellisia muutoksia. Biotalous toistuu silti jokaisessa ympäristöä sivuavassa kannanotossa. On se trendikäs sana.

Tiistaina seminaarissa kuulin, että myös meillä Suomessa tuetaan edelleen fossiilisen energian käyttöä noin 20 kertaa uusiutuvia enemmän.

Valitettavan totta – tietenkin! Moni varmaan on seurannut kanssani kuluneen vuoden otsa rypyssä, kun bioenergian varaan rakennetut isot lämpövoimalat ovat siirtyneet polttamaan kivihiiltä.

En itse osaa lukea turvetta varsinaisesti uusiutuvaksi luonnonvaraksi. Mutta en liioin ymmärrä, miten voi olla ilmastolle kestävämpää polttaa kivihiiltä kuin turvetta?

Monet kuntakeskukset ja isot tehdaskiinteistöt Snellmanin lihanjalostamoa lukuun ottamatta pyörivät siis tuontienergialla samaan aikaan, kun kunnalliset jätepuhdistamot, lähipusikot ja horsmaniityt pukkaavat vihreää energiaa.

Biokaasun jakelu ei kiinnosta isoja firmoja, vaikka maatilojen ympärille syntyneitä biokaasuttamoja on jo kymmeniä.

Biokaasuttamoilla on myös toinen ongelma. Uusiutuvilla tuotettua sähköä saa ymmärtääkseni siirtää yleiseen verkkoon vain, jos maksaa veroa myös omasta käytöstä. Eli ei kannata.

Piensähkön työryhmä on tässä mielessä enemmän kuin paljon vartijana. Sen pitäisi tehdä marraskuun loppuun mennessä ehdotuksia, kuinka hajautettua sähköntuotantoa voitaisiin lisätä.

Pallo on hukkunut puskaan myös tutkimukselta. Uuden Luonnonvarakeskuksen suurin huoli on, kuinka turvata tutkimusbudjetti valtionhallinnon supistusohjelman keskellä. Biotalous sopii tähänkin pelastavaksi oljenkorreksi – ilman todellista sisältöä.

Nouseeko biotalouden ykkösveturiksi joku muu yliopisto tai tutkimuslaitos? Hyviä ehdokkaita ovat ainakin Lappeenrannan ja Vaasan yliopistot.

Tiennäyttäjille olisi nopeasti töitä. Vaikka maakuntien monissa biotalous- ja bioenergiahankkeissa tehdään varmasti oikeita asioita, ilman koordinaatiota ei kauaksi päästä.

Pari vuotta kestävissä hankkeissa ehditään selvittää, kuka tekee, mitä ja missä. Sen jälkeen yrittäjät jäävät vailla tukea juuri, kun on vasta päästy alkuun.